

La Diada en què es va vèncer la por

Fa vint anys, més d'un milió de persones va ocupar els carrers de Barcelona per reivindicar llibertat. EL TEMPS explica els detalls de com es va gestar l'organització d'aquella manifestació històrica, que obrí el camí cap a la recuperació de l'autogovern.

Eren gairebé quarts de sis d'aquella tarda de setembre ara fa vint anys. Centenars de milers de persones havien trencat la força de la por que durant quaranta anys va fer callar la veu del carrer.

Després de l'èxit de la manifestació reivindicativa de l'Onze de Setembre de 1976, a Sant Boi, calia demostrar, l'any següent, que els ciutadans ja estaven preparats per a prendre els carrers i demanar les llibertats col·lectives, "amb un perfecte ordre democràtic". Aquest era un dels objectius prioritàris que els organitzadors d'aquella multitudinària manifestació de l'Onze de Setembre de 1977.

Però la diada d'ara fa vint anys no es pot entendre sense vincular-la a la manifestació de l'any anterior a Sant Boi. Aquella va ser la primera a trencar el gel del silenci forçat per la llosa del franquisme i la que va posar a prova la capacitat organitzativa de les forces polítiques catalanes.

L'11 de setembre del 1977 era el moment de perdre la por a demanar llibertat. Siguin quines siguin les motivacions que van portar cadascun dels participants d'aquella diada històrica, el fet és que, segons les xifres de la guàrdia urbana de Barcelona, un milió dues-centes mil persones van manifestar-se aquell 11 de setembre pels carrers de Barcelona.

Però darrere d'aquella multitud, hi havia tota una organització que va fer possible l'eclosió reivindicativa. Eren anys d'incertesa i d'il·lusió, dos aspectes que,

combinats sense mesura, podien provocar reaccions inesperades. A les desconfiances d'un règim que pretenia ornar-se de vestimentes democràtiques, calia afegir que, després d'anys de repressió, l'oposició franquista actuava ja amb la cara descoberta i amb possibilitats d'accedir al poder.

En aquest context era difícil poder organitzar un acte multitudinari sense ferir les sensibilitats de les

El Govern Civil va exigir que no hi haguessin proclames ni banderes republicanes en aquesta manifestació.

diferents tendències de l'oposició franquista, que llavors ja es dibuixaven, i organitzar alhora un acte reivindicatiu sense provocar cap resposta irada de la vella guàrdia del règim. Aquest joc d'equilibris va ser viscut de manera molt intensa pels organitzadors de la manifestació de l'11 de setembre de 1977.

Els primers passos. El dia 27 de juliol, es constituïa la Comissió Onze de Setembre. Estava integrada per sis representants de

l'Assemblea de Catalunya, representants dels partits polítics i de les associacions sindicals. En aquella primera reunió es va decidir fer una crida unitària a tot el poble de Catalunya i crear comissions de treball per fer front als problemes tècnics, econòmics i propagandístics en l'organització de la manifestació de la Diada Nacional de Catalunya.

Es creà una comissió d'enllaç per tal d'iniciar els contactes entre els organitzadors i les autoritats. El primer contacte es va produir el 24 d'agost: una entrevista amb l'alcalde de Barcelona, Josep M. Sotias Umbert, i una amb el governador civil de Barcelona, Josep M. Belloch, pare de l'ex-ministre d'Interior del govern del PSOE.

Durant aquells contactes, Belloch va preparar una reunió amb el cap superior de la policia. Es va acordar que la policia no seria visible durant l'itinerari de la manifestació, la seva presència podia ser una provocació. Els anomenats *grisos* eren l'enemic, la viva imatge de la repressió franquista que creaven temor i rebuig.

El governador civil de Barcelona va demanar als organitzadors que la gent que va estar al front de la manifestació de Sant Boi, fos la que s'encarregués de l'organització de la de l'11 de setembre de 1977, per tal d'aprofitar l'experiència. També va exigir que no hi haguessin banderes ni proclames republicanes en la manifestació.

La comissió d'organització era el nucli responsable de la Diada: Miquel Sellarès (CDC), Salvador

Coromina (PSC), Josep Salas (PSUC), Onésimo Juncos (PTE) i Claris Matheu (MCC). La confiança que el governador civil va dipositar en els organitzadors incloïa també la decisió de prendre la determinació d'ordenar la intervenció de les forces de seguretat de l'estat si arribés el cas. "Si nosaltres no preniem la decisió, les forces de l'estat no intervindrien. Però no sé a la pràctica què hauria passat realment...", comenta Sellarès.

Servei d'ordre. Per fer front a la seguretat de la manifestació es va crear un comandament únic, encapçalat pel comissari de policia Fuentes, d'ordre públic de Barcelona, reforçat amb un comandant de la Guàrdia Civil. Testimonis d'aleshores recorden la presència

d'aquests agents, vestits de paisà amb els adhesius tradicionals de solapa de CCOO.

Les agrupacions polítiques i sindicals, fins ara en la clandestinitat, col·laboraven per primer cop amb les institucions públiques, malgrat molts recels i desconfiances. Va haver una coordinació eficaç entre el Govern Civil i els responsables de seguretat de la manifestació, encapçalats per Miquel Sellarès, qui seria uns anys més tard el primer director general de Seguretat Ciutadana de la Generalitat de Catalunya, i Josep Anton Codina, que feia d'enllaç amb el Govern Civil. Segons Sellarès, aquesta coordinació era necessària per la conjuntura política i perquè hi havia perills, com l'existència d'una extrema dreta molt forta disposada a boicotejar qualsevol acte.

Per organitzar la seguretat de la manifestació, més de mil militants de diferents organitzacions integraven un servei d'ordre comandat per Miquel Sellarès i coordinats a través d'un sistema de radiotelofonia. El lloc de comandament unificat es va establir a la plaça Catalunya, amb un cotxe amb ràdio de l'organització i un de la policia. Des d'aquell punt es controlaven tots els esdeveniments. En el comandament central hi havia els responsables de l'organització, junt al comissari de policia Fuentes.

El perill de l'extrema dreta. La participació de la gent va ser absolutament espontània, però l'organització no; tot havia estat pensat. Hi havia, fins i tot, cinc piquets mòbils —grups de cins motoristes,

Imatge de la multitudinària manifestació de l'Onze de Setembre de 1977. El veritable protagonisme d'aquella Diada va ser el dels centenars de milers de persones que van participar-hi per reivindicar les llibertats col·lectives.

ARXIU

ARXIU

11 de SETEMBRE
SERVEI D'ORDRE

Dalt, moment de la manifestació del 77. Baix, Miquel Sellarès, responsable general d'organització de la manifestació, parla amb Jordi Carbonell. Al damunt una reproducció del distintiu que portava el servei d'ordre de la manifestació.

de ferro— encarregats de fer front als *problemes* que poguessin haver durant la manifestació. Sellarès havia triat directament aquests grups. Alguns d'ells eren experts en arts marcial i podien respondre agressions violentes amb certes garanties de seguretat. De fet, la seva presència no va ser inútil, ja que van haver d'intervenir a la via Laietana contra un grup de provocadors de l'extrema dreta. Aquells grups de provocadors anaven ben preparats i tenien encara la convicció d'estar en el poder, fins i tot,

Els grups de provocadors anaven preparats i tenien encara la convicció d'estar en el poder; alguns portaven camisa blava.

alguns d'ells portaven les característiques camises blaves. Va ser l'episodi més violent. El servei de seguretat va haver d'actuar amb contundència i, a conseqüència d'aquell enfrontament, van haver dos membres del cos d'ordre ferits per arma blanca.

Uns set-cents sanitaris i infermers van col·laborar en la seguretat de la manifestació. En total, van caldre unes tres-centes assistències, la major part d'elles producte de cops, a banda dels dos membres del servei d'ordre ferits d'arma blanca. Un servei d'ordre com aquell es va haver de fer, recorden els organitzadors, perquè no hi havia una policia que estigués al servei del ciutadà i calia que algú complís aquesta funció. De fet, el servei d'ordre actuava amb la idea d'evitar que la policia pogués

prendre qualsevol fet com a excusa per poder intervenir contra els manifestants. Calia demostrar que sense la policia i sense la repressió, les coses podien funcionar.

La contundència del servei de seguretat amb aquells que cridaven consignes o duïen pancartes que podien posar en perill la seguretat de la manifestació va fer que Sellarès passés a ser conegut com *el Mariscal*. Ell mateix reconeix que en algunes ocasions es van haver de resoldre situacions de manera expeditiva, "sense gaires contemplacions, sobretot amb l'extrema dreta, a qui tots els teníem moltes ganes".

La coordinació amb les forces policiaques no sempre va ser efectiva. En una ocasió, quan la manifestació passava per la plaça de Catalunya, un capità de la policia, de la llavors anomenada reserva general, va ordenar una càrrega contra una sèrie d'elements provocadors situats al centre de la plaça. El cos de la manifestació passava en aquells moments i els responsables de seguretat van avançar pels jardins de la plaça de Catalunya per tal de fer saber a la policia que no passava res, que l'organització ja controlava la manifestació amb els cordons de seguretat. Tant Sellarès com el comissari Fuentes i les seves escortes es van haver de tirar a terra per a protegir-se del vol de les bales de goma que comença a disparar la policia. El mateix comissari va haver de comunicar-se pel radiotelèfon amb la unitat de policia per tal que abandonés aquella càrrega.

Malgrat les anècdotes i els incidents aïllats, la jornada va ser un èxit per als organitzadors i per als mateixos ciutadans que van participar-hi, de fet, els veritables protagonistes d'aquella història.

En paraules de l'historiador Josep Benet, escrites dies després d'aquella Diada, aquella va ser la jornada d'"un poble que, ara, es troba en ple ressorgiment. En plena marxa cap a la llibertat. Que ningú no pretengui aturar la marxa d'aquest poble. Que ningú no el defraudi".

Enric Rimbau